

ชื่อวิทยานิพนธ์	: รูปแบบการประเมินผลแนวพุทธ: การพัฒนารูปแบบการประเมินผล การสอนศีลธรรมในโรงเรียน
ผู้วิจัย	: อนันต์ธานินทร์ นามเมือง
ปริญญา	: พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์	: พระศรีคัมภีรญาณ, ป.ธ.๕ ศศ.บ., พธ.ม. (พระพุทธศาสนา), PhD. (บาลี), รศ. ดร. : ดร. ประพันธ์ สุขยร ป.ธ.๗, พธ.บ, ศศ.ม.(พุทธศาสนศึกษา), พธ.ด.(พระพุทธศาสนา) : ดร. วิชัย รูปจำดี วท.บ., พบ.ม.(รัฐประศาสนศาสตร์), PhD. (สังคม เศรษฐกิจและการเมือง)
วันสำเร็จการศึกษา	: ๓๑ มีนาคม ๒๕๕๗

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปฏิบัติการ โดยมีวัตถุประสงค์ ประการ คือ ๑) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขา ๒) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การประเมินผลการสอนศีลธรรมโดยใช้ภาวนา ๔ และ ๓) เพื่อนำเสนอรูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ตามแนวพระพุทธศาสนาโดยศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และศึกษาข้อมูลจากภาคสนาม

ผลการศึกษา พบว่า การพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขา คือ การพัฒนาองค์รวมทั้งกาย วาจา ความคิด จิตใจ อารมณ์ สติ และปัญญา ให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างสันติและมีอิสรภาพ เน้นการปฏิบัติฝึกหัดอบรมตนตามหลักศีลสมาธิ และปัญญา โดยมีเป้าหมาย ๓ ประการ คือ ขั้นต้นเพื่อให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องขั้น กลางเพื่อให้มีศีลธรรมจริยธรรม ดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุขมีสุขภาพจิตดี เป็นคนดีของสังคมและประเทศชาติ และขั้น สูงพัฒนามนุษย์ไปสู่ระดับอุดมคติตามหลักพุทธธรรม

การประเมินผลการสอนศีลธรรมด้วยภาวนา ๔ ประกอบด้วยกายภาวนา การพัฒนากาย คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางกายภาพหรือทางวัตถุ ศีลภาวนา การพัฒนาศีล คือ การมีความสัมพันธ์ที่เกื้อกูลกับสิ่งแวดล้อมทางสังคมเพื่อมนุษย จิตตภาวนา การพัฒนาจิต

คือการทำจิตใจให้เจริญงอกงามขึ้นในคุณธรรมจริยธรรม ความเข้มแข็งมั่นคง และความเบิกบาน
 ผ่องใสสงบสุข และปัญญากาวนา การพัฒนาปัญญาคือ การเสริมสร้างความรู้ความคิดความเข้าใจ
 และการหยั่งรู้ความจริง

รูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน มีตัวชี้วัดรวม ๒๓ ตัวชี้วัด
 ประกอบด้วย ๔ องค์ประกอบหลัก คือด้านกายกาวนา ด้านศีลกาวนา ด้านจิตตกาวนา และด้าน
 ปัญญากาวนา ผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน
 โดยการรวบรวมข้อมูลจากพระสอนศีลธรรม จำนวน ๑๐๗ รูป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม
 สำเร็จรูปทางสถิติเพื่อหาค่า ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ตัวชี้วัดอยู่ในระดับ
 เหมาะสมมากที่สุด (Mean = ๔.๔๓ SD = .๓๕) ผลการทดสอบรูปแบบการประเมินผลการสอน
 ศีลธรรมในโรงเรียน โดยประเมินจากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน ๒๗๐ คน พบว่า การสอนศีลธรรมใน
 โรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=๔.๒๘ SD=.๔๒) และผลสำเร็จเชิงคุณภาพของ
 โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน อยู่ในระดับมากที่สุด (Mean=๔.๓๘ SD=.๔๖)

Dissertation Title : Buddhist Evaluation Model: Model Development for
Evaluation of the Morality Teaching in the Schools

Researcher : Ananthanin Nammuang

Degree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Dissertation Supervisory Committee

: Assoc.Prof. Dr. Phra Srigambhirayarn, Pali IX
M.A.(Buddhist Studies), Ph.D.(Pali & Buddhist Studies)

: Dr. Prapan Supasorn
Pali vii, M.A. (Buddhist Studies), Ph.D. (Buddhist Studies).

: Dr. Vichai Rupkhumdee
M.A.(Public Administration Science),
Ph.D. (Social Economic and Political Science)

Date of Graduation : March 31, 2014

ABSTRACT

This is an analytical work through the process of qualitative and experimental research with three objectives that aims to study the development of human being according to the Threefold Training, study and evaluate morality teaching by applying the Development principle (physical, moral, emotional and intellectual developments), and propose the evaluation process of morality teaching in schools according to the Buddhist principle. The researcher acquired data from relevant documentation and fieldwork.

From the research study, it was found that the development of human being according to the Threefold Training is to develop all elements including body, speech, thoughts, mind, emotion, consciousness as well as intellect to live peacefully and freely in the society under such training method. There are three main objectives. First, to live a good life; then, to be moral, ethical, live happily with good mental health, hence, become good citizen to the society and

country as a whole; and finally, to lead ones to the intellectual ideal according to the Buddhist principle.

The morality teaching by applying the Development principle which are: Physical Development is to have a supporting relationship with the natural environments through body or objects; Moral Development is to have a supporting relationship with the social environments, particularly with fellowmen; Emotional Development is to cultivate ones' mind with virtue and ethic to become strong and healthy with full of joy and happiness; and Intellectual Development is to educate oneself to understand and comprehend the reality of life.

The evaluation model of the morality teaching in schools has 23 indicators which were divided into four different aspects: physical, moral, emotional and intellectual developments. The quality of the indicators was validated by collecting the data from 107 teaching monks. The statistics program package was used to analyze and determine the percentage, average and standard deviation. It was measured that the indicators were in the most perfect distribution (Mean = 4.43 and Standard Deviation = .35). The evaluation result of the morality teaching in schools to assess the evaluation process by collecting data from 270 random samples, it was found that the morality teaching in school was in the highest level (Mean = 4.28 and Standard Deviation = .42) and the success rate of the morality teaching monks in schools was in the highest level as well (Mean = 4.38 and Standard Deviation = .46).

กิตติกรรมประกาศ

ขอระลึกถึงคุณพระพุทฺธ คุณพระธรรม และคุณพระสงฆ์ ขอระลึกถึงคุณมารดาและบิดา ผู้ให้กำเนิด ขอระลึกถึงคุณครูบาอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้

ขอกราบขอบพระคุณ พระเดชพระคุณ พระศรีคัมภีรญาณ รศ.ดร. ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และพระเดชพระคุณ พระเมธาวิเชียร ฝศ.ดร. ประธานกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.ประพันธ์ สุขขร อาจารย์ ดร.วิชัย รูปขำดี คณะอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์ ดร.อำนาจ บัวศิริ กรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

ขอขอบคุณคณะเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้อำนวยความสะดวก ในเรื่องต่าง ๆ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จลงด้วยดี

ขอขอบคุณเพื่อนกัลยาณมิตรในรุ่น ๘ ทุกท่าน ที่มีความปรารถนาดี คอยเอื้ออาทรให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกันด้วยดีเสมอมา

นายอนันต์ธานินทร์ นามเมือง

๓๑ มีนาคม ๒๕๕๖

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	น
สารบัญแผนภูมิ/ตาราง	ญ
สารบัญภาพ	ฐ
คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ	ฑ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ในการวิจัย	๕
๑.๓ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๕
๑.๔ ขอบเขตของการวิจัย	๕
๑.๕ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย	๖
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๗
๑.๗ กรอบแนวคิดของการวิจัย	๑๓
๑.๘ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๘
๑.๙ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๒๐
บทที่ ๒ การพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขา	๒๑
๒.๑ หลักไตรสิกขา	๒๑
๒.๑.๑ ความหมายไตรสิกขา	๒๑
๒.๑.๒ ความสำคัญของไตรสิกขาในฐานะเครื่องมือพัฒนา	๒๓
๒.๑.๓ สาระสำคัญของหลักไตรสิกขา	๒๕
๒.๒ ความหมายและความสำคัญของการพัฒนามนุษย์	๒๓
๒.๒.๑ ความหมายของการพัฒนา	๒๓
๒.๒.๒ ความหมายของการพัฒนามนุษย์	๒๘
๒.๒.๓ ความสำคัญของการพัฒนามนุษย์	๒๙

๒.๓ การพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขา	๓๐
๒.๔ การจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา	๓๖
๒.๔.๑ ความหมายของการศึกษา	๓๖
๒.๔.๒ การจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา	๓๗
๒.๕ การสอนศีลธรรมตามแนวพระพุทธศาสนา	๔๕
๒.๕.๑ ความหมายของการสอนศีลธรรม	๔๕
๒.๕.๒ ความสำคัญของการสอนศีลธรรม	๔๖
๒.๖ พุทธธรรมที่ใช้ในการสอนศีลธรรม	๔๘
๒.๗ เป้าหมายของการสอนศีลธรรม	๕๔
๒.๘ วิธีการสอนศีลธรรม	๕๖
๒.๙ หลักการสอนของพระพุทธเจ้า	๖๐
๒.๙.๑ จุดมุ่งหมายการสอนของพระพุทธเจ้า	๖๐
๒.๙.๒ หลักการสอนของพระพุทธเจ้า	๖๒
๒.๙.๓ วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า	๖๕
๒.๙.๔ การวัดและประเมินผลการสอนของพระพุทธเจ้า	๖๘
๒.๑๐ สรุป	๖๙
บทที่ ๓ การประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้วยหลักภวนา ๔	๗๑
๓.๑ การประเมินผลทางการศึกษา	๗๑
๓.๑.๑ หลักการและขั้นตอนการประเมินทางการศึกษา	๗๑
๓.๑.๒ ประเภทของการประเมินผลทางการศึกษา	๗๒
๓.๑.๓ ความสำคัญของการประเมินผลทางการศึกษา	๗๕
๓.๑.๔ พัฒนาการแนวคิดการประเมินผลทางการศึกษา	๗๘
๓.๑.๕ เครื่องมือการประเมินผลทางการศึกษา	๗๙
๓.๑.๖ การประเมินผลตามหลักสูตรแกนกลางฯ	๘๒
๓.๒ การประเมินผลที่ปรากฏในคัมภีร์พระพุทธศาสนา	๘๔
๓.๒.๑ การประเมินผลตามหลักภวนา ๔	๘๕
๓.๔ โครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๙๓
๓.๔.๑ ความสำคัญและความเป็นมาของโครงการ	๙๓
๓.๔.๒ วัตถุประสงค์ของโครงการ	๙๕

๓.๔.๓ ผลผลิต	๕๕
๓.๔.๔ ผลลัพธ์	๕๕
๓.๔.๕ ตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ	๕๖
๓.๔.๖ หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	๕๖
๓.๔.๗ ผลที่คาดว่าจะได้รับ	๕๗
๓.๔.๘ ผลการประเมินโครงการพระสอนศีลธรรม	๕๗
๓.๔.๙ ปัญหาและอุปสรรคของการสอนศีลธรรม	๑๐๓
๓.๕ การประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้วยหลักทฤษฎี ๔	๑๐๕
๓.๖ สรุป	๑๑๘
บทที่ ๔ รูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนตามแนวพุทธ	๑๒๐
๔.๑ รูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๒๑
๔.๒ การตรวจสอบตัวชี้วัดการประเมินผลโดยผู้ทรงคุณวุฒิ	๑๒๔
๔.๓ การตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัด	๑๒๖
๔.๔ การทดสอบรูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๒๘
๔.๕ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๑๓๐
๔.๕.๑ ผลการตรวจสอบคุณภาพตัวชี้วัด	๑๓๐
๔.๕.๒ ผลการทดสอบรูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๓๖
๔.๖ สรุป	๑๕๘
บทที่ ๕ สรุป อภิปรายผล และ ข้อเสนอแนะ	๑๖๐
๕.๑ สรุปผลการวิจัย	๑๖๐
๕.๑.๑ การพัฒนามนุษย์ตามหลักไตรสิกขาและการประเมินผลด้วยทฤษฎี ๔	๑๖๐
๕.๑.๒ รูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนฯ	๑๖๑
๕.๒ อภิปรายผลการวิจัย	๑๖๘
๕.๒.๑ ความเหมาะสมของรูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรม	๑๖๘
๕.๒.๒ ความเป็นสากลของรูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรม	๑๖๙
๕.๒.๓ การนำรูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนไปใช้	๑๗๐
๕.๓ ข้อเสนอแนะ	๑๗๑
๕.๓.๑ ข้อเสนอแนะทั่วไป	๑๗๑
๕.๓.๒ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๑๗๒

บรรณานุกรม

๑๓๓

ภาคผนวก

๑๘๔

ประวัติผู้วิจัย

๑๙๒

สารบัญแผนภาพ / ตาราง

แผนภาพที่	หน้า
แผนภาพที่ ๑.๑ กรอบแนวคิดในการวิจัย	๑๓
แผนภาพที่ ๑.๒ ขั้นตอนการดำเนินงานวิจัย	๑๕
แผนภาพที่ ๒.๑ กระบวนการจัดการศึกษาตามหลักไตรสิกขา	๔๕
แผนภาพที่ ๓.๑ การจัดการเรียนการสอนตามแนวทางของไทเลอร์	๓๘
แผนภาพที่ ๓.๒ รูปแบบการเรียนการสอนอย่างง่าย	๓๕
แผนภาพที่ ๓.๓ การประเมินผลด้วยภานา ๔	๕๓
แผนภาพที่ ๓.๔ การประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านกายภานา	๑๑๔
แผนภาพที่ ๓.๕ การประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านศีลภานา	๑๑๕
แผนภาพที่ ๓.๖ การประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านจิตตภานา	๑๑๖
แผนภาพที่ ๓.๗ การประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านปัญญาภานา	๑๑๗
แผนภาพที่ ๔.๑ รูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๒๒
แผนภาพที่ ๕.๑ รูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๖๕

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๓.๑ แสดงตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำแนกตาม ประเด็นการประเมินผลโครงการ	๑๑๐
ตารางที่ ๓.๒ สรุปตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๑๘
ตารางที่ ๔.๑ สรุปตัวชี้วัดเพื่อการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๒๓
ตารางที่ ๔.๒ ค่าดัชนีความสอดคล้องของรูปแบบการประเมินผลการสอนศีลธรรมตาม แนวพุทธ ตามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ	๑๒๕
ตารางที่ ๔.๓ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตาม อายุ พรรษา วุฒิ ทางธรรม วุฒิทางบาลี วุฒิทางโลก และประสบการณ์การสอน (N= ๑๐๓)	๑๓๐
ตารางที่ ๔.๔ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความ เหมาะสมของตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนใน ภาพรวม	๑๓๒
ตารางที่ ๔.๕ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความ เหมาะสมของตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้าน กายภavana	๑๓๒
ตารางที่ ๔.๖ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความ เหมาะสมของตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านศีล ภavana	๑๓๓
ตารางที่ ๔.๗ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความ เหมาะสมของตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้าน จิตตภavana	๑๓๔
ตารางที่ ๔.๘ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และระดับความ เหมาะสมของตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้าน ปัญญาภavana	๑๓๔
ตารางที่ ๔.๙ แสดงจำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม แยกตามเพศ อายุ และ ระดับชั้นที่กำลังศึกษา(N= ๒๓๐)	๑๓๗
ตารางที่ ๔.๑๐ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการ ประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนในภาพรวม	๑๓๘

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๔.๑๑ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านกายภาวนา	๑๓๘
ตารางที่ ๔.๑๒ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านจิตภาวนา	๑๔๐
ตารางที่ ๔.๑๓ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านจิตตภาวนา	๑๔๑
ตารางที่ ๔.๑๔ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านปัญญาภาวนา	๑๔๒
ตารางที่ ๔.๑๕ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ในภาพรวม จำแนกตามระดับชั้น	๑๔๓
ตารางที่ ๔.๑๖ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้านผลลัพธ์ ด้านกายภาวนา จำแนกตามระดับชั้น	๑๔๔
ตารางที่ ๔.๑๗ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านจิตภาวนาจำแนกตามระดับชั้น	๑๔๕
ตารางที่ ๔.๑๘ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านจิตตภาวนาจำแนกตามระดับชั้น	๑๔๖
ตารางที่ ๔.๑๙ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน ด้านปัญญาภาวนา จำแนกตามระดับชั้น	๑๔๗
ตารางที่ ๔.๒๐ แสดงตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียนจำแนกตามประเด็นการประเมินผลโครงการฯ	๑๔๘
ตารางที่ ๔.๒๑ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในภาพรวม	๑๕๐
ตารางที่ ๔.๒๒ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในด้านวัตถุประสงค์	๑๕๑

ตารางที่	หน้า
ตารางที่ ๔.๒๓ แสดงค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ของการประเมินผลโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนในด้านผลผลิตและด้านผลลัพธ์	๑๕๒
ตารางที่ ๔.๒๔ แสดงเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ของการสอนศีลธรรมในโรงเรียนรายบุคคล ด้านกายภาวนา	๑๕๓
ตารางที่ ๔.๒๕ แสดงเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ของการสอนศีลธรรมในโรงเรียนรายบุคคล ด้านศีลภาวนา	๑๕๔
ตารางที่ ๔.๒๖ แสดงเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ของการสอนศีลธรรมในโรงเรียนรายบุคคล ด้านจิตตภาวนา	๑๕๕
ตารางที่ ๔.๒๗ แสดงเกณฑ์การประเมินผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ของการสอนศีลธรรมในโรงเรียนรายบุคคล ด้านปัญญาภาวนา	๑๕๖
ตารางที่ ๔.๒๘ แสดงแบบประเมินผลสัมฤทธิ์ (Outcome) ของการสอนศีลธรรมในโรงเรียน รายบุคคล	๑๕๗
ตารางที่ ๕.๑ แสดงผลการตรวจสอบคุณภาพของตัวชี้วัดแยกตามองค์ประกอบ	๑๖๒
ตารางที่ ๕.๒ แสดงตัวชี้วัดการประเมินผลการสอนศีลธรรมในโรงเรียน	๑๖๖

คำอธิบายสัญลักษณ์และคำย่อ

ก. คัมภีร์พระไตรปิฎก

ในวิทยานิพนธ์เล่มนี้ อ้างอิงจากคัมภีร์พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลีและภาษาไทยของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในการอ้างอิงพระไตรปิฎก ระบุชื่อคัมภีร์ และระบุเล่ม/ข้อ/หน้า ของพระไตรปิฎก เล่มนั้นๆ เช่นที่. สี. (ไทย) ๘/๔๐๖-๔๔๓/๑๗๕-๑๘๖. หมายถึง ทิฆนิกาย สีลขันธวรรค (พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย) เล่มที่ ๘ ข้อที่ ๔๐๖-๔๔๓ หน้าที่ ๑๗๕-๑๘๖. วิ.ม. (บาลี) ๔/๒๖/๒๑. หมายถึง วินยปิฎก มหาวคคปาติ (พระไตรปิฎกฉบับภาษาบาลี) เล่มที่ ๔ ข้อที่ ๒๖ หน้าที่ ๒๑ เป็นต้น อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้ มีดังนี้

พระสูตรตันตปิฎก

ที.ม.	(บาลี)	=	ทิฆนิกาย	มหาวคคปาติ	(ภาษาบาลี)
ที.ม.	(ไทย)	=	ทิฆนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
ม.มู.	(ไทย)	=	มัชฌิมนิกาย	มูลปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.ม.	(ไทย)	=	มัชฌิมนิกาย	มัชฌิมปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ม.อุ.	(ไทย)	=	มัชฌิมนิกาย	อุปรปัณณาสก์	(ภาษาไทย)
ส.ส.	(ไทย)	=	สังยุตตนิกาย	สคาถวรรค	(ภาษาไทย)
ส.นิ.	(ไทย)	=	สังยุตตนิกาย	นิทานวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ข.	(ไทย)	=	สังยุตตนิกาย	ขันธวารวรรค	(ภาษาไทย)
ส.สพ.	(ไทย)	=	สังยุตตนิกาย	สพยตนวรรค	(ภาษาไทย)
ส.ม.	(ไทย)	=	สังยุตตนิกาย	มหาวรรค	(ภาษาไทย)
อ.ต.ก.	(ไทย)	=	อังกุตตรนิกาย	ติกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.ป.ญจก.	(ไทย)	=	อังกุตตรนิกาย	ปัญจกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.น.ก.	(ไทย)	=	อังกุตตรนิกาย	นวกนิบาต	(ภาษาไทย)
อ.อ.ฐก	(ไทย)	=	อังกุตตรนิกาย	อัฐกนิบาต	(ภาษาไทย)
ข.อุ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	อุทาน	(ภาษาไทย)
ข.อ.ติ.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	อิติวุตตกะ	(ภาษาไทย)
ข.ม.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	มหานิเทศ	(ภาษาไทย)
ข.ป.	(ไทย)	=	ขุททกนิกาย	ปฐีสัมภิตามรรค	(ภาษาไทย)

พระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สง. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก รัมมสังคณี (ภาษาไทย)

ข. คัมภีร์อรรถกถาและปกรณ์วิเสส

อรรถกถาทั้งหมดที่อ้างอิงในวิทยานิพนธ์นี้ ใช้อรรถกถาฉบับภาษาไทยของมหาวิทยาลัย มหามกุฏราชวิทยาลัย พุทธศักราช ๒๕๒๕ เป็นการระบุถึงชื่อคัมภีร์/เล่ม/หน้า เช่น ที. ส. อ. (ไทย) ๑๒/ ๑๕๑-๑๕๒. หมายถึง ทีฆนิกาย สัตถขันธวรรค อรรถกถาสุมังคลวิสาลินี เล่ม ๑๒ หน้า ๑๕๑-๑๕๒ เป็นต้น อักษรย่อที่ใช้ในวิทยานิพนธ์นี้ มีดังนี้

อรรถกถาพระวินัยปิฎก

วิ.มหา.อ. (ไทย) = วินัยปิฎก สมันตปาสาทิกา มหาวิภังค์อรรถกถา (ภาษาไทย)

อรรถกถาพระสุตตันตปิฎก

ที.ม.อ.	(ไทย)	=	ทีฆนิกาย	สุมังคลวิสาลินี	มหาวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ม.ม.อ.	(ไทย)	=	มัชฌิมนิกาย	ปปัญจสูทนี	มูลปัณณาสก์อรรถกถา	(ภาษาไทย)
ส.นิ.อ.	(ไทย)	=	สังยุตตนิกาย	สารัตถปกาสินี	นิทานวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
ส.ข.อ.	(ไทย)	=	สังยุตตนิกาย	สารัตถปกาสินี	ขันธวารวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ทุก.อ.	(ไทย)	=	อังคุตตรนิกาย	มโนรทปฐนี	ทุกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ปญจก.อ.	(ไทย)	=	อังคุตตรนิกาย	มโนรทปฐนี	ปัญจกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
อง.ถก.อ.	(ไทย)	=	อังคุตตรนิกาย	มโนรทปฐนี	ฉกกนิบาตอรรถกถา	(ภาษาไทย)
จุ.ธ.อ.	(ไทย)	=	จุททกนิกาย	ธรรมบทอรรถกถา		(ภาษาไทย)
จุ.อิติ.อ.	(ไทย)	=	จุททกนิกาย	ปรมัตถทีปนี	อิติวุตตกอรรถกถา	(ภาษาไทย)
จุ.ม.อ.	(ไทย)	=	จุททกนิกาย	มหานิทเทศ	อัฐกวรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
จุ.จู.อ.	(ไทย)	=	จุททกนิกาย	สัทธัมมปัชโชติกา	จูฬนิเทศอรรถกถา	(ภาษาไทย)
จุ.ป.อ.	(ไทย)	=	จุททกนิกาย	สัทธัมมปกาสนี	ปฏิสัมภิทามรรคอรรถกถา	(ภาษาไทย)
จุ.พุทธ.อ.	(ไทย)	=	จุททกนิกาย	มรุตตวิสาลินี	พุทธวังสอรรถกถา	(ภาษาไทย)

อรรถกถาพระอภิธรรมปิฎก

อภิ.สํ.อ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก ชัมมสังคณี อัฐฐาสินีอรรถกถา (ภาษาไทย)
อภิ.วิ.อ. (ไทย) = อภิธรรมปิฎก วิภังค์ สัมโมหวิโนทนีอรรถกถา (ภาษาไทย)

ปกรณ์วิเสส

วิสุทฺธิ. (ไทย) = วิสุทฺธิ (ภาษาไทย)